

Financieringsinstrumenten voor Klimaatbuffers

Nederland zal in toenemende mate rekening moeten houden met de effecten van klimaatverandering. Hierdoor moeten zowel adaptieve (aanpassen aan de gevolgen, zoals overstromingen en droogte) en mitigerende (afvangen en verminderen van broeikasgassen) maatregelen genomen worden. Aan deze investeringen zit een aanzienlijk kostenplaatje vast dat de komende jaren significant op de nationale uitgaven gaat drukken. Het PBL (2020) heeft uitgerekend dat tussen 2000 en 2030 jaarlijks tussen de 1 tot 3 miljard euro moet worden uitgetrokken om aan de klimaatdoelstellingen te kunnen voldoen zoals afgesproken in het Parijs Akkoord. In een rapportage van SWECO (2018) is onderzocht dat de totale kosten om Nederlandse steden te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering van 42 tot 83 miljard euro bedragen. Daar bovenop komen dan nog de kosten die moeten worden genomen om het buitengebied aan te passen aan de gevolgen. Het is een vrijwel onmogelijke opgave om deze kosten volledig te financieren vanuit publieke middelen. Derhalve zijn investeringen vanuit de private sector en de samenleving nodig.

Verschillende studies en verkenningen laten zien dat honderden financieringsmodellen en opties mogelijk zijn binnen het groene domein. REBEL (2019) heeft een overzicht gepresenteerd van bekostigings- en financieringsinstrumenten die kunnen worden toegepast voor de bekostiging van Integrale Gebiedskwaliteit. Volgens dit essay is het co-financieren en bekostigen van gebiedsontwikkelingen zeker mogelijk als slimme plannen worden ontwikkeld die voorzien in de behoeften van particulieren, bedrijven of overheden die daarvoor willen betalen. Het overzicht van instrumenten geeft aan wat het karakter, fase, toepassing en rechtsgebied is zodat hieruit voor iedere specifieke situatie het juiste instrument geselecteerd kan worden.

Het vertalen van natuur in “natuurlijk kapitaal” of ecosysteem diensten is een veel gebruikte methode om de baten van natuur(ontwikkeling) in beeld te brengen. Hierbij kan gedacht worden aan watervoorziening, voedsel en recreatie. Ondernemers, maatschappelijke organisatie en overheden zoeken daarom naar wegen om ook in de toekomst te kunnen blijven profiteren van het natuurlijk kapitaal (PBL, 2016). In dit kader heeft het PBL (2016) een studie uitgevoerd naar verdienmodellen voor natuurlijk kapitaal door te kijken naar de mogelijke toepasbaarheid van verdienmodellen die in de cultuur, onderwijs en zorgsectoren worden toegepast. Hieruit blijkt dat een grote variatie aan verdienmodellen mogelijk ook kunnen werken voor groene ontwikkelingen. De SER (2018) heeft een verkenning uitgevoerd naar financiële instrumenten voor publiek-private stakeholders in het kader van het versnellen van de transitie naar een circulaire economie. Uit deze verkenning blijkt dat verschillende instrumenten zoals belastingen, subsidies en overheidsinkopen hieraan kunnen bijdragen onder bepaalde voorwaarden. De Federatie Particulier Grondbezit heeft een overzicht van 350 verdienmodellen voor natuur geformuleerd waarmee zij praktische inspiratie bieden aan alle grondeigenaren, natuurbeheerders en beleidsmakers die zoeken naar duurzame financiering van natuur en landschap (FPG, 2021). Tot slot heeft Deloitte (2020) een studie uitgevoerd naar financiële instrumenten voor klimaatadaptief bouwen. Hierin worden de voor- en nadelen van negen instrumenten beschreven die zich met name richten op de stedelijke omgeving.

Het toepassen van het juiste instrument voor klimaatbuffers is gezien de grote variatie en (locatie)specifieke omstandigheden een complex proces. Als eerste moet gekeken worden naar de klimaatbufferdoelstelling die in een bepaald gebied gerealiseerd moet worden (bijv. droogte, biodiversiteit, CO₂ afvang, verkoeling, water beheer, levende kust of inrichten groenblauwe ruimten). Daarnaast is een analyse nodig van mogelijke additionele voordelen, of ecosystemdiensten, die door klimaatbufferontwikkeling kunnen ontstaan en voor wie die baten gelden. Als blijkt dat baten te behalen zijn voor zowel publiek, private en maatschappelijke partijen liggen er mogelijkheden om deze in co-creatie te ontwikkelen en/of te financieren.

Op basis van bovengenoemde literatuur en kijkend naar de specifieke klimaatbufferdoelstellingen is een lijst met tien instrumenten opgesteld. Hierbij moet worden opgemerkt dat dit geen uitputtende lijst is en dat bovendien vele sub-instrumenten kunnen worden gedefinieerd zoals ook uit literatuur blijkt waar honderden instrumenten zijn beschreven/verkend. De lijst moet dan ook worden gezien als een eerste weergave die een aantal uiteenlopende opties weergeeft die gebruikt zouden kunnen worden voor klimaatbuffers op basis van literatuurstudie. Het gaat om de volgende instrumenten:

- Stimuleren natuurontwikkeling op bedrijfslocaties en zorginstellingen
- Grondexploitatie, residuele grondwaarden en toerekening bovenwijks
- Anterieure overeenkomst
- Onderhoud door externen
- Crowdfunding
- Natuurlabel / certificaat
- Verpachten of verhuren van natuurgebieden
- Fondsvorming
- Participatie in natuurwaarden met koppeling aan business cases van private partijen
- Betalen voor voorzieningen in de natuur

Voor ieder instrument is schematisch weergegeven op welk schaalniveau het toepasbaar is (zie bijlage X). Bij lokale schaal moet gedacht worden aan specifieke terreinen of (woon)wijken terwijl regionale schaal zich meer richt op natuurgebieden en stroomgebieden. Daarnaast zijn er instrumenten die meer bij een nationale benadering passen. Ook wordt het karakter van ieder instrument weergegeven onder de categorieën vrijwillig, stimulerend of verplichtend. Het verschil tussen vrijwillig en stimulerend ligt in de prikkel die een instrument beoogt. Daarnaast zijn er instrumenten waarbij publieke partijen natuurdoelen verplichtend kunnen opnemen. Daarnaast is voor ieder instrument een onderscheid gemaakt naar de fase van ontwikkeling van de natuur/klimaatbuffer doelstellingen; sommige instrumenten zijn meer geschikt voor natuurbeheer terwijl anderen zich beter lenen voor ontwikkeling, implementatie of opschaling. Op basis van CBS bedrijf categorieën is een onderscheidt gemaakt voor welke bedrijfsgroepen de instrumenten geschikt en/of specifiek bedoeld zijn. Tot slot is voor ieder instrument een korte beschrijving en praktijkvoorbeeld genoemd.

Geraadpleegde bronnen

PBL, 2016. Natuurlijk kapitaal: naar waarde geschat. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving. Online bekeken: <https://www.pbl.nl/publicaties/natuurlijk-kapitaal-naar-waarde-geschat>

PBL, 2020. Nationale kosten van maatregelen gericht op het realiseren van doelstellingen uit het Energieakkoord 2013. Online bekeken: <https://www.klimaatakkoord.nl/actueel/nieuws/2020/05/29/pbl-berekent-kosten-van-energieakkoord>

SWECO, 2018. Naar een kosteneffectieve aanpak van klimaatadaptatie in Nederland. Online bekeken: <https://klimaatadaptatienederland.nl/actueel/actueel/nieuws/2018/onderzoek-sweco/>

SER, 2018. Financiële instrumenten voor een circulaire economie. Online bekeken: <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2018/circulaire-economie-fin.pdf>

REBEL, 2019. Meer doen. Meer samen doen. Hoe betalen we betere en mooiere gebieden. Rotterdam, 30pp.

FPG, 2021. FPG Dossier Verdienmodellen. Online bekeken: <https://www.grondbezit.nl/verdienmodellen.html>

Deloitte, 2020. Financiële instrument klimaatadaptief bouwen. Verkenning Deloitte Real Estate in opdracht van de Provincie Zuid-Holland, 34 pp.

Annex X: factsheets van financiële instrumenten klimaatbuffers

Stimuleren natuurontwikkeling op bedrijfslocaties en zorginstellingen																								
<p>Veel bedrijven en zorginstellingen hebben behalve bebouwde omgeving ook groene ruimte zoals tuinen op hun terreinen. De natuurlijk inrichting van deze ruimte op en rond bedrijven- of bedrijfsterreinen verbeterd de uitstraling en daarnaast het werkplezier van werknemers. Hierdoor ontstaat een win-win situatie voor zowel natuur als bedrijfsresultaat. Bij zorginstellingen zoals zorgboerderijen, ziekenhuizen, zorglandgoederen, etc. blijkt daarnaast dat patiënten sneller genezen wanneer meer groene ruimte aanwezig is (bijvoorbeeld behandeling van psychiatrische patiënten). Een groene ruimte wordt door patiënten als een prettigere omgeving beschouwd wat het herstel kan bevorderen.</p>	Schaal	Lokaal	Regionaal	Nationaal																				
	Hoe	Vrijwillig	Stimulerend	Verplichting																				
	Ontwikkeling-fase	Ontwikkeling / R&D	Realisatie / Implementatie	Opschalen	Beheren																			
			★		★																			
<p>Dit instrument richt zich op het stimuleren van bedrijven en zorginstellingen om open bedrijfsterreinen in te richten en te beheren op een natuurlijke manier. Bij de natuurlijke inrichting en beheer kunnen dan ook klimaatbuffer doelstellingen worden bereikt zoals vergroten CO2 opslag, vergroten biodiversiteit en droogtebestrijding door natuurlijke infiltratie in de bodem. Daarnaast is een bijkomend voordeel voor bedrijven en zorginstellingen dat het groen inrichten kan leiden tot natuurlijke verkoeling waardoor minder airconditioning kosten gemaakt hoeven te worden. Er zijn dus verschillende win-win situaties die hierdoor kunnen ontstaan.</p> <p>Voorbeeld gebruik instrument Ziekenhuis Bernhoven in Uden heeft haar hoofdlocatie staan in het natuurgebied de Maashorst. Op deze locatie is geïnvesteerd in de natuur rondom de locatie omdat dit het welzijn van patiënten verbeterd. Zie meer informatie https://www.bernhoven.nl/over-bernhoven/profiel/huisstijl/.</p>	<p style="text-align: center;">Geschiktheid</p> <p style="text-align: center;">Minder Meer</p> <table border="1"> <caption>Geschiktheid per sector</caption> <thead> <tr> <th>Sector</th> <th>Geschiktheid (van Minder naar Meer)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Burgers</td> <td>Very Low</td> </tr> <tr> <td>Landbouwbedrijven</td> <td>Low</td> </tr> <tr> <td>Industrie</td> <td>Medium</td> </tr> <tr> <td>Energie en water sector</td> <td>Medium</td> </tr> <tr> <td>Bouwsector</td> <td>Very Low</td> </tr> <tr> <td>Handel</td> <td>Very Low</td> </tr> <tr> <td>Horeca</td> <td>Very Low</td> </tr> <tr> <td>Financiële dienstverlening</td> <td>Very Low</td> </tr> <tr> <td>Overige dienst- en services branches</td> <td>High</td> </tr> </tbody> </table>				Sector	Geschiktheid (van Minder naar Meer)	Burgers	Very Low	Landbouwbedrijven	Low	Industrie	Medium	Energie en water sector	Medium	Bouwsector	Very Low	Handel	Very Low	Horeca	Very Low	Financiële dienstverlening	Very Low	Overige dienst- en services branches	High
Sector	Geschiktheid (van Minder naar Meer)																							
Burgers	Very Low																							
Landbouwbedrijven	Low																							
Industrie	Medium																							
Energie en water sector	Medium																							
Bouwsector	Very Low																							
Handel	Very Low																							
Horeca	Very Low																							
Financiële dienstverlening	Very Low																							
Overige dienst- en services branches	High																							

Grondexploitatie, residuele grondwaarden en toerekening bovenwijks

Bij een gebiedsontwikkeling voor bijvoorbeeld woningen en bedrijven wordt veelal gebruik gemaakt van grondexploitatie en residuele grondwaarden. Deze instrumenten zijn gebaseerd op het in kaart brengen van alle kosten voor bouwrijp maken en voorbereiden van de grond en de uitgifte / opbrengsten van de grond bij bijvoorbeeld verkoop aan een projectontwikkelaar.

In de kosten analyse kunnen echter maatregelen ten behoeve van klimaatdoelstellingen worden opgenomen zoals bijvoorbeeld Wadi's, groene daken en andere groen/blauwe maatregelen. Hoewel dit over het algemeen tot hogere kosten zal leiden is ook te verwachten dat de opbrengsten zullen toenemen aangezien er over het algemeen meer betaald wordt voor groenere huizen en gebouwen. Als een positieve business wordt gevonden (dus opbrengsten hoger dan kosten), kunnen klimaat gerelateerde activiteiten worden opgenomen in de gebiedsontwikkeling.

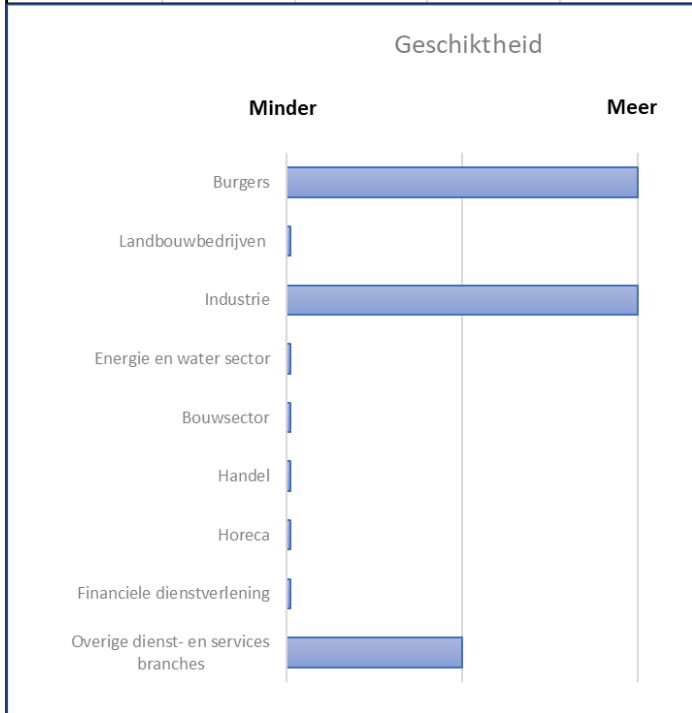
In de grondexploitatie kan ook rekening worden gehouden met klimaatontwikkelingen in de nabijheid van de ontwikkellocatie (en een deel van die kosten verrekenen in de exploitatieprijs als het ontwikkelgebied hier ook voordelen van ondervindt). Dit staat bekend als toerekening bovenwijks.

Dit instrument kan worden ingezet op lokale schaal door gemeenten en provincies (woonwijk, bedrijventerrein) en heeft een verplichtend karakter naar de doelgroep doordat het in plan aan de voorkant al klimaatdoelstellingen zijn meegenomen.

Voorbeeld gebruik instrument

Het grondbeleid van de gemeente Waalwijk is erop ingericht dat maatschappelijke doelstellingen en ambities te realiseren. Door middel van grondexploitaties kunnen deze doelen en ambities worden gerealiseerd.

Schaal	Lokaal	Regionaal	Nationaal	
Hoe	Vrijwillig	Stimulerend	Verplichting	
Ontwikkeling-fase	Ontwikkeling / R&D	Realisatie / Implementatie	Opschalen	Beheren
		★		

Anterieuere Overeenkomst																								
<p>Bij een anterieuere overeenkomst worden afspraken gemaakt tussen een publieke partij (bijvoorbeeld gemeente) en een initiatiefnemer over de ontwikkeling van een gebied. Deze overeenkomst is met name interessant voor gebiedsontwikkeling en moet passen binnen de structuurvisie van een gebied. Met behulp van dit instrument kunnen publieke partijen afspraken opnemen voor het realiseren van klimaatbufferdoelstellingen in gebiedsontwikkeling en het beheer, maar ook bijvoorbeeld om afspraken te maken voor een bijdrage aan nabijgelegen ontwikkelingen (bovenwijks, mits passend binnen structuurvisie).</p> <p>Bij het toepassen van dit instrument moet wel rekening worden gehouden met extra kosten die door de initiatiefnemer moeten worden gemaakt. Derhalve leent dit instrument zich het beste wanneer de ontwikkeling van klimaatbuffers en een natuurlijke inrichting een positief effect heeft op business-cases van private partijen. Indien dit niet het geval is, zullen private partijen namelijk niet zomaar akkoord gaan met een dergelijke overeenkomst.</p> <p>Het instrument is daarom geschikt voor bedrijven die een sterk belang hechten aan een "groen/blauwe" omgeving en kansen zien om hun business case daarmee te versterken. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan biologische agrariërs of percelen die worden ingericht als plukbossen of in de ontwikkeling van natuurrecreatie (natuurcampings, horeca, etc.). Echter, het kan ook voor projectontwikkelaars en voor andere bedrijven aantrekkelijk zijn die "groene en blauwe (bijv. waterberging) waarden" in business-cases hebben opgenomen.</p> <p>Voorbeeld gebruik instrument Herbestemming van de voormalige GGZ-locatie Schakenbosch waarbij in de anterieuere overeenkomst afspraken tussen de gemeente en een private partij over de realisatie van woningen, zorgvoorzieningen en de aanleg van groen (d.m.v. een Landgoed). Zie meer informatie: https://www.mbegroep.nl/anterieuere-overeenkomst-ontwikkeling-landgoed-voorleigetekend/</p>	Schaal	Lokaal	Regionaal	Nationaal																				
	Hoe	Vrijwillig	Stimulerend	Verplichting																				
	Ontwikkeling-fase	Ontwikkeling / R&D	Realisatie / Implementatie	Opschalen	Beheren																			
<p>Geschiktheid</p> <p>Minder Meer</p> <table border="1"> <caption>Geschiktheid per sector</caption> <thead> <tr> <th>Sector</th> <th>Geschiktheid (van Minder naar Meer)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Burgers</td> <td>Laag</td> </tr> <tr> <td>Landbouwbedrijven</td> <td>Hog</td> </tr> <tr> <td>Industrie</td> <td>Laag-middel</td> </tr> <tr> <td>Energie en water sector</td> <td>Hog</td> </tr> <tr> <td>Bouwsector</td> <td>Hog</td> </tr> <tr> <td>Handel</td> <td>Laag</td> </tr> <tr> <td>Horeca</td> <td>Hog</td> </tr> <tr> <td>Financiële dienstverlening</td> <td>Laag</td> </tr> <tr> <td>Overige dienst- en services branches</td> <td>Hog</td> </tr> </tbody> </table>					Sector	Geschiktheid (van Minder naar Meer)	Burgers	Laag	Landbouwbedrijven	Hog	Industrie	Laag-middel	Energie en water sector	Hog	Bouwsector	Hog	Handel	Laag	Horeca	Hog	Financiële dienstverlening	Laag	Overige dienst- en services branches	Hog
Sector	Geschiktheid (van Minder naar Meer)																							
Burgers	Laag																							
Landbouwbedrijven	Hog																							
Industrie	Laag-middel																							
Energie en water sector	Hog																							
Bouwsector	Hog																							
Handel	Laag																							
Horeca	Hog																							
Financiële dienstverlening	Laag																							
Overige dienst- en services branches	Hog																							

Omschakeling van landbouw richting natuurinclusief																								
<p>Waar vanuit het verleden landbouw voornamelijk gericht was op maximaliseren van opbrengsten is de laatste jaren meer aandacht gekomen voor andere functies zoals natuur en biodiversiteit: natuur inclusieve landbouw genoemd. Daarnaast kan gekeken worden op welke manier natuur inclusieve landbouw kan bijdragen aan het verminderen van broeikasgassen. Daarom is een connectie te maken met klimaatbuffers.</p> <p>Landbouw kan daarom multifunctionele voordelen opleveren. De manier waarop dit instrument werkt is vooral vanuit de stimulatie van agrariërs om hieraan mee te werken. De stimulatie richt zich voornamelijk op het benoemen van verschillende additionele voordelen die met natuur inclusieve landbouw gerealiseerd kunnen worden. Hoewel dit in veel gevallen geen financiële voordelen zijn, kunnen voor sommige boeren hogere natuurbeleving en maatschappelijke betrokkenheid doorslaggevend zijn. Subsidies, bijvoorbeeld van de Europese Unie, kunnen ook helpen in deze transitie.</p> <p>Voorbeelden gebruik instrument Staatsbosbeheer wil vanuit zijn maatschappelijke taak én als verpachter van 50.000 hectare grond aan agrariërs een aanjagende rol spelen. Daarom starten we binnen het programma Natuur inclusieve landbouw veertig experimenten. Samen met boeren onderzoeken we hoe natuur inclusieve landbouw kan zorgen voor meer biodiversiteit, minder CO2-uitstoot en een beter beheer van onze natuurgebieden (https://www.staatsbosbeheer.nl/Over-Staatsbosbeheer/Dossiers/natuurinclusieve-landbouw).</p>	Schaal	Lokaal	Regionaal	Nationaal																				
	Hoe	Vrijwillig	Stimulerend	Verplichting																				
Ontwikkeling-fase	Ontwikkeling / R&D	Realisatie / Implementatie	Opschalen	Beheren																				
		★		★																				
<p style="text-align: center;">Geschiktheid</p> <p style="text-align: center;">Minder Meer</p> <table border="1"> <caption>Geschiktheid per sector</caption> <thead> <tr> <th>Sector</th> <th>Geschiktheid (van Minder naar Meer)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Burgers</td> <td>Laag</td> </tr> <tr> <td>Landbouwbedrijven</td> <td>Hogest</td> </tr> <tr> <td>Industrie</td> <td>Laag</td> </tr> <tr> <td>Energie en water sector</td> <td>Laag</td> </tr> <tr> <td>Bouwsector</td> <td>Laag</td> </tr> <tr> <td>Handel</td> <td>Laag</td> </tr> <tr> <td>Horeca</td> <td>Laag</td> </tr> <tr> <td>Financiële dienstverlening</td> <td>Laag</td> </tr> <tr> <td>Overige dienst- en services branches</td> <td>Laag</td> </tr> </tbody> </table>					Sector	Geschiktheid (van Minder naar Meer)	Burgers	Laag	Landbouwbedrijven	Hogest	Industrie	Laag	Energie en water sector	Laag	Bouwsector	Laag	Handel	Laag	Horeca	Laag	Financiële dienstverlening	Laag	Overige dienst- en services branches	Laag
Sector	Geschiktheid (van Minder naar Meer)																							
Burgers	Laag																							
Landbouwbedrijven	Hogest																							
Industrie	Laag																							
Energie en water sector	Laag																							
Bouwsector	Laag																							
Handel	Laag																							
Horeca	Laag																							
Financiële dienstverlening	Laag																							
Overige dienst- en services branches	Laag																							

Crowdfunding				
Crowdfunding is een financieringsvorm waarbij geld opgehaald wordt bij mensen: "de crowd". Het principe van dit instrument is dat er mensen en/of private partijen bereid zijn om een (klein) bedrag te investeren in een project. Een dergelijk project zou kunnen gaan over natuurontwikkeling met daarbij klimaatbufferdoelstellingen. Het gaat bij crowdfunding doorgaans om bedragen in de grootte van €20.000 – €200.000 die op lokale of regionale schaal worden uitgezet. Echter zijn er voorbeelden van succesvolle campagnes waarbij er miljoenen zijn opgehaald via de crowd waarbij landelijke impact kan worden gerealiseerd (Subsidiebureau Nederland, 2021).	Schaal	Lokaal	Regionaal	Nationaal
	Hoe	Vrijwillig	Stimulerend	Verplichting
De belangrijkste vormen van crowdfunding zijn: - lening; - converteerbare lening (uiteindelijk om te zetten in aandelen); - aandelen (als investering: vergoeding afhankelijk van het resultaat); - niet-financiële tegenprestaties (product, dienst, recht op deelname, e.d.); - donatie (zonder tegenprestatie). De inzameling gaat vaak via een crowdfundingplatform of via een eigen website. Hierbij moet worden opgemerkt dat het succes van de actie valt of staat met de kwaliteit van de crowdfunding campagne. Crowdfunding kan een vrijwillig karakter (donatie) hebben, maar ook een stimulerend karakter krijgen (bijvoorbeeld aandelen of renteontvangsten via een lening). Daarom zijn crowdfunding campagnes beschikbaar voor een breed publiek. Burgers kunnen bijvoorbeeld een intrinsieke motivatie voelen om financieel bij te dragen of er een persoonlijk gewin door middel van aandelen inzien. Hetzelfde geldt voor bedrijven die bovendien door middel van crowdfunding zichzelf als milieu verantwoordelijk kunnen profileren.	Ontwikkeling-fase	Ontwikkeling / R&D	Realisatie / Implementatie	Opschalen
			★	★
Voorbeeld gebruik instrument De website "crowdfunding voor natuur" presenteert natuur initiatieven waarbij donaties in de vorm van geld, hulp en materiaal kan worden aangeboden. Zie meer informatie: https://crowdfundingvoornatuur.nl/nl/pages/hoe-werkt-het	Geschiktheid			
		Minder		Meer
	Burgers	[Bar chart showing high suitability for Burgers]		
	Landbouwbedrijven	[Bar chart showing medium suitability for Landbouwbedrijven]		
	Industrie	[Bar chart showing medium suitability for Industrie]		
	Energie en water sector	[Bar chart showing medium suitability for Energie en water sector]		
	Bouwsector	[Bar chart showing medium suitability for Bouwsector]		
	Handel	[Bar chart showing medium suitability for Handel]		
	Horeca	[Bar chart showing medium suitability for Horeca]		
	Financiële dienstverlening	[Bar chart showing medium suitability for Financiële dienstverlening]		
	Overige dienst- en services branches	[Bar chart showing medium suitability for Overige dienst- en services branches]		

Fondsvorming				
Met het opzetten van fondsen kunnen middelen worden vrijgemaakt om investeringen te doen om klimaatbuffers te ontwikkelen (inclusief onderzoek daarna), op te schalen en/of te beheren. Fondsen in het kader van klimaatbuffers kunnen op verschillende manieren worden opgezet.	Schaal	Lokaal	Regionaal	Nationaal
	Hoe	Vrijwillig	Stimulerend	Verplichting
Een eerste vorm is het opzetten van een "vermeden schade" fonds door bijvoorbeeld verzekeraars. Door het nemen van klimaat adaptieve maatregelen valt namelijk te verwachten dat schade aan gebouwen en goederen (bijvoorbeeld overstroming, landbouwschade) zal verminderen. Hierdoor zullen verzekeraars geld overhouden die zij kunnen inzetten in een vermeden schadefonds van waaruit additionele klimaatbuffer maatregelen gefinancierd kunnen worden. Hierdoor kan het zelfs een revoluerend karakter krijgen. Echter, het is lastig aan te wijzen welk gedeelte van de schade te relateren is aan klimaatverandering.	Ontwikkeling-fase	Ontwikkeling / R&D	Realisatie / Implementatie	Opschalen
		Beheren		
Een andere optie is een groen- of klimaatfonds van waaruit projecten en initiatieven gefinancierd kunnen worden die bijdragen aan een kwalitatief betere natuur en klimaat alswel het financieel duurzaam maken van de groene sector.	Geschiktheid			
Fondsen zijn bij uitstek instrumenten die kunnen worden opgezet door de financiële sectoren. Verschillende sectoren zoals landbouw, bouw en burgers kunnen gebruik maken van dergelijke middelen die beschikbaar komen uit fondsen.	Minder		Meer	
Voorbeelden gebruik instrument Het Nationaal Groenfonds stimuleert innovatieve ondernemers die vernieuwende concepten en oplossingen bieden voor klimaat gerelateerde problemen. Deze nieuwe technieken en initiatieven zijn echter vaak 'non-proven' en daarmee lastig financierbaar. Bij dergelijke duurzame projecten kan het Groenfonds bij financiering een belangrijke rol spelen. Zie meer informatie: https://www.nationaalgroenfonds.nl/klimaatadaptie Een ander voorbeeld is het buitenfonds van Staatsbosbeheer waarbij 5000 hectare bos aangeplant gaat worden met financiële ondersteuning van bedrijven die daarmee kunnen laten zien klimaatbewust en groen bezig zijn. https://www.buitenfonds.nl/crowdfunding/projecten/page/zakelijk	Burgers			
	Landbouwbedrijven			
	Industrie			
	Energie en water sector			
	Bouwsector			
	Handel			
	Horeca			
	Financiële dienstverlening			
	Overige dienst- en services branches			

Participatie in natuurwaarden met koppeling aan business cases van private partijen

Dit instrument vereist dat alle waarden van een natuurgebied of de te ontwikkelen waarden (economisch, sociaal- en milieu) inzichtelijk worden gemaakt, gemonetariseerd en gepresenteerd via indicatoren. Het gaat hierbij dan zowel om de directe waarde (bijvoorbeeld klimaatbuffer doelstellingen) als bijkomende voordelen. Bedrijven kunnen worden geprikkeld om deel te nemen in de groen- blauwe ontwikkelingen als de gekwantificeerde waarde overeenkomen met de business-cases van bedrijven. Dit geldt voor bedrijven die "groen/blauwe" maatregelen als onderdeel van hun business-case hebben gemaakt en kunnen in principe in iedere sector voorkomen.

Belangrijke randvoorwaarden van dit instrument is dat indicatoren op een dusdanige manier worden geselecteerd dat ze goed aansluiten bij business-cases van bedrijven. Het verminderen of afvangen van CO2 is bijvoorbeeld een veelvoorkomende bedrijfsdoelstelling waarop aangehaakt zou kunnen worden. Daarnaast is het van belang dat een goed boekhoudsysteem wordt opgezet die openbaar beschikbaar is. Vervolgens kunnen bedrijven dit dan opnemen in hun periodieke rapportage ter verantwoording van hun business-cases als dit goed is opgezet.

Het instrument kan ingezet worden in zowel voorbereidende fase en ook in de ontwikkeling van klimaatbuffers en kan de mogelijkheid bieden dat bedrijven meedenken en meebeslissen wat het draagvlak van een initiatief of project vergroot.

Voorbeeld gebruik instrument

De Stichting Nationale Koolstofmarkt (SNK) is een systeem voor de certificering van CO2-emissiereductie. De certificering is bestemd voor organisaties die zich vrijwillig inspannen om bij te dragen aan emissiereductie.
<https://nationaleco2markt.nl/> en;
<https://www.mnh.nl/nieuws/landelijke-primeur-peilverhoging-natuurgebied-westzijderveld-levert-co%E2%82%82-certificaten-op/>

Schaal	Lokaal	Regionaal	Nationaal
Hoe	Vrijwillig	Stimulerend	Verplichting
Ontwikkeling-fase	Ontwikkeling / R&D	Realisatie / Implementatie	Opschalen
	★	★	★
			Beheren

